

zážitky alebo šťastie? Skutočné poznanie je sila, ktorá dobýja svet bez preliatia krvi. Mimochodom, problematike šťastia a múdrosti sa venujeme v spolupráci s World Happiness Center Rotterdamskej univerzity.

• *Život zvyčajne človeka neušetří ani od rôznych ťažkostí, kríz, tráum, ktorými prechádza. Ako sa Ti podarilo ich zvládať okrem športu, a čo Ti udržuje dobrú psychickú a fyzickú kondíciu?*

Každý teoretik, zavŕtaný do virtuálneho sveta literatúry a teoretických problémov, potrebuje istú kompenzáciu. Ja som si k tomu zvolil jogging (ktorému sa venujem viac než 20 rokov). Možno ho potrebujem kvôli alternatívnemu životnému štýlu ako forme úniku, možno kvôli endorfinom. V každom prípade, beh ponúka nielen vynikajúcu relaxáciu, ale myslím si, že prispieva aj k zvýšeniu môjho "hardiness". V súboji s hostilným okolím mi neraz veľmi pomohol malý "rehearsal" vo forme: "čo sa ich bojíš, však si zvládol maratóny a oni...". Nehovoriac o jedinečných zážitkoch, prežívaných pri behu po amfiteátri v Delfách, na olympijských štadiónoch v Helsinkách, Štokholme a Montreali, prípadne vo Vitoši v Sofii. K relaxačnej pohode mi pomáhajú aj posedenia pri klavíri v prítomnosti Mozarta, Haydna, Händela alebo Chopina.

• *Mohol by si psychologickéj obci dať istú víziu, kam sa uberá slovenská vedecká psychológia?*

Postmoderný človek často hľadá inšpiráciu v iracionalite, ktorej dosah dnes len ťažko možno odhadnúť. Preto ma znepokojuje, keď opakovane počúvam frázu, podľa ktorej dnes rozum príliš dominuje nad citom, a preto by sme sa mali viac riadiť citmi. Je to naprostý nezmysel. V skutočnosti dnes dominujú nezvládnuté, nekontrolovateľné emócie, a inteligencia - ktorá by nám mohla svojou regulatívnou funkciou pomôcť - sa dostáva do defenzívy. Spomeňme si na Platónovu metaforu vozataja. Hlboké protiklady dnešného sveta a pseudoúsilie o ich riešenie ťažko môžeme pokladať za prejavy inteligencie (v najlepšom prípade tzv. machiavellistickej inteligencie). Ako upozorňujú niektorí experti, prudko klesá naša schopnosť usudzovania, čoraz viac sa stretávame s ukázkami "primitívneho myslenia" podľa Lévy-Bruhla, s rôznymi formami prekračovania rámcov, ako ich opísal A. R. Lurija, prípadne s tzv. "pokriveným" myslením. Formálne vzdelanie - žiaľ - rozširuje len naše deklaratívne poznatky. A tento kognitívny nedostatok sa kompenzuje lacnými nálepkami, mechanicky opakovanými frázami, jalovo mobilizujúcimi naše nekontrolovateľné emócie. (Záujemcom doporučujem začítať sa do K. Horneyovej).

• *A napokon, čo ako psychológ, manžel, otec, vedecký pracovník a pedagóg, chceš by si povedať mladým - študentom i začínajúcim psychológom - aký zmysel si objavil po mnohoročných námetoch a osobnom úsilí?*

Napriek svojmu deklarovanému pesimizmu by som našich mladých kolegov chcel vyzvať k pozitívnym postojom. Ak sa sám už necítim na rolu reformátora a budovateľa, myslím si, že ich budúcnosť závisí hlavne od nich samotných. Ako si ustelú... Myslím, že by mali mať pozitívny vzťah k ľuďom, ktorým sa rozhodli pomáhať, i k vede, ktorej by mali slúžiť. Súčasne by mali byť vytrvalí, pracovití i nezdolní. Takí, akých neraz vídame na medzinárodných vedeckých podujatiach - sedia v prvých radoch a nemôžu sa dočkať, kedy už rečník dohovorie, aby ho zasypali otázkami. V tomto smere ma príjemne prekvapili

doktorandi nášho ústavu, ktorí sa aktívne zúčastnili minuloročnej medzinárodnej konferencie o strese a úzkosti. Bolo to azda najväčšie podujatie v histórii slovenskej psychológie.

A budúcim adeptom vedy by som na záver rád odovzdal svoje osobné motto, ktoré som prebral od Sira Isaaca Newtona:

"Neviem, čo som odovzdal svetu, no mne samému sa zdá, že som sa podobal chlapcovi, ktorý sa hral na brehu mora a bavil sa tým, že našiel hladký kameňok alebo krásnu mušľu, avšak veľký oceán pravdy ležal pred ním neodhalený".

Za rozhovor ďakuje J. Stempelová

Jubilant Jozef KURIC

V máji uplynie 75 rokov od vtedy, čo sa v malebnom, ale drsnom kraji lazov neďaleko Detvy narodil vysokoškolský pedagóg, profesor psychológie Jozef Kuric.

Patrí medzi uznávaných odborníkov v oblasti ontogenetickej psychológie, psychológie sebaregulácie osobnosti človeka, psychológie detí a mládeže, a v oblasti psychológie umenia. Svojou bohatou vedeckou produktivitou, ako aj zanietenosťou pre prácu s ľuďmi, prispel nielen k rozvoju vedy a umenia, ale aj k osobnostnému rastu a rozvoju mnohých jeho poslucháčov a nasledovníkov.

Prof. PhDr. Jozef Kuric, DrSc. sa narodil 30. 5. 1926. V súčasnosti pracuje na Katedre psychológie PF UKF v Nitre. Gymnaziálne štúdiá absolvoval vo Zvolene a v Šahách. Po maturite v rokoch 1948-1952 študoval na Filozofickej fakulte UK v Bratislave odbor psychológia, a popri tom aj pedagogiku a dejiny výtvarných umení. Po obhajobe diplomovej práce a štátnej skúške bol promován na PhDr.

Od roku 1953 pracoval ako psychológ na PF UK v Bratislave a Trnave, kde sa habilitoval na docenta z vývinovej psychológie. Vedeckú hodnosť CSc. získal na Ústave experimentálnej psychológie SAV v Bratislave. Profesúru a vedeckú hodnosť DrSc. získal na Karlovej univerzite v Prahe.

V roku 1975 sa stal vedúcim Katedry psychológie na FF Univerzity J. E. Purkyně v Brne, ktorú úspešne budoval po stránke odbornej i personálnej. Od roku 1977 do roku 1991 pôsobil ako profesor psychológie na FF Masarykovej univerzity v Brne.

Po odchode do dôchodku v roku 1991 začal pracovať na Katedre psychológie PF UKF v Nitre, kde doteraz zabezpečuje výučbu ontogenetickej psychológie (resp. adulto a gerontopsychológie) a odborné vedenie viacerých doktorandov.

Profesor Kuric patrí k tým významným ľuďom, ktorí si svoje poznatky nenechávajú iba pre seba, o čom svedčí jeho bohatá a plodná publikačná činnosť. Na tomto mieste spomenieme iba niektoré z jeho najvýznamnejších prác: "Náčrt vývinovej psychológie" (Bratislava 1954), "Psychológia dieťaťa a mládeže" (Bratislava 1956 a 1959), "Vývinová psychologie" /slovensky i česky/ (Bratislava 1963), "Rodičom o deťoch", "Psychológia

a výchova detí a mládeže, II" (Bratislava 1965), "O sebvýchove mladého človeka" (Bratislava 1966), "Psychologie umění" /s kolektívom/ (Brno 1986), "Ontogenetická psychologie" /s kolektívom/ (Praha 1986), "Psychologie vnímaní malířských výtvarných děl v ontogenezi" (Brno 1987), "Kompendium ontogenetickej psychológie" (Nitra 1997), atď.

Popri odbornej stránke pôsobenia prof. Kurica nemôžeme nespomenúť aj ľudskú dimenziu jeho osobnosti, vďaka ktorej povolanie psychológa chápe predovšetkým ako službu človeku. V praxi sa tento jeho postoj prejavuje najmä v jeho úctivom vzťahu v správaní sa k študentom a svojim kolegom, v schopnosti oduševňovať mladých ľudí a v schopnosti dôstojne budovať ľudskú osobnosť.

V medziľudských vzťahoch sa jubilant teší vážnosti a úcte aj pre svoju svedomitosť, prezieravosť, empatickosť a neustále úsilie o sebareguláciu.

Na dokreslenie osobnosti nášho jubilanta spomenieme ešte jeho záujmy, ktorým sa venuje vo svojom voľnom čase, ktorého má stále poskromne. Ide najmä o rezbársku umeleckú činnosť. Profesor Kuric sa môže pochváliť peknými, vlastnoručne zhotovenými obrazmi a soškami. Zhotovuje a zdobí aj fujary, na ktorých si občas aj zahrá.

Pri tomto významnom jubileu v mene Katedry psychológie a študentov PF UKF v Nitre želáme prof. Jozefovi Kuricovi, DrSc. pevné zdravie, úspechy v práci, veľa životného optimizmu a radosti v kruhu svojej rodiny a spolupracovníkov.

*Štefan Knotek
Luboš Ďurdiak*

Za Doc. Ing. Róbertom Štukovským ...

Písal sa rok 1974, keď na Katedru psychológie FF UK prišiel pracovať nenápadný, skromný pán, ktorého pedagogickou orientáciou bola štatistika v psychologických vedách... Vedeli sme, že príde prednášať človek, ktorý sa v tejto problematike vyzná, ktorý patrí do jej špičky..., však až s postupom času sme zistili, o koho išlo... Na našu katedru prišiel pracovať, vysokokvalifikovaný odborník, ktorého osobnostné atribúty by sa dali stručne charakterizovať ako múdrosť, láskavosť, tolerantnosť a zmysel pre zodpovednosť, človek s hlbokým citom pre vzťah k druhým. Jeho meno bolo: Doc. Ing. Štukovský, CSc.!

Boli sme radi (a tým myslím absolútnu väčšinu katedry), že sme sa mohli pýšiť štatistikom na našej katedre, ktorý plynule ovládal deväť jazykov, bol expertom v oblasti bioštatistiky, štatistických metód a psychologickú metodológiu. V kombinácii s jeho osobnostnými vlastnosťami a vedomosťami "provokoval" desiatky diplomantov, doktorandov, súčasných docentov a profesorov k mnohým odborným diskusiám či konzultáciám. Jeho nezištná ochota pomôcť a poradiť bez ohľadu na čas, charakterizovali jeho prácu ako široko profesionálne orientovanú. Na Katedre psychológie sa začalo objavovať množstvo odborníkov nielen z oblasti našej vednej disciplíny, ale z vedných odborov ako sociológia, lingvistika, endokrinológia, antropológia, vedy o športe, epidemiológia a iné. Zjednodušene povedané - v období hlbkej normalizácie sa "zrodilo" na našej katedre interdisciplinárne vedecké "centrum" a taktiež - vďaka osobnostným charakteristikám doc. Štukovského - "centrum" interpersonálnej komunikácie... V jeho pracovni sa dvere nezatvárali...

Tak, ako v iných oblastiach profesionálnej činnosti doc. Štukovského bola charakteristická precíznosť, pedagogická činnosť nebola výnimkou. Aj v komplikovaných politických časoch k poslucháčom dodržiaval kresťanské etické princípy. Bolo pre neho typickou obavou, aby niekomu pri skúške neublížil. Všetkým na strane druhej, bol principiálny, s jasnými požiadavkami na skúšku, a študentovi nebol ochotný tak povediac dať známku "zadarmo", hoci bol v sedemdesiatych rokoch zo strany vtedajšieho vedenia fakulty a straníckych orgánov o to viackrát žiadaný.

Je zrejmé, že pri jeho odborných skúsenostiach témy, ktoré prednášal, sa mohli zdať pre neho triviálne, nevyžadujúce si špeciálne prípravy. Pre pána docenta však bolo charakteristické, že takmer každú prednášku si znova pripravoval a inovoval, tak, aby študent jej zámer čo najlepšie pochopil. Aj preto veľa jeho študentov ocenilo jeho prísnosť a zároveň jeho pedagogické majstrovstvo a nesmiernu ochotu pomáhať, ako i jeho svojský humor - či už na prednáškach, alebo v osobnom kontakte.

Variačná šírka odborov, v ktorých Doc. Štukovský vedecky a pedagogicky pôsobil a publikoval, je z dnešného pohľadu vo výraznom extréme. Je autorom viac ako 400 vedeckých a odborných prác. Viac ako jedna štvrtina bola uverejnená v zahraničí. Populárne povedané, podľa súčasných kritérií (či "taxis"- ako sa často nazývajú strastiplné